

Jazz Guitar Meets Church Organ

JOEP VAN LEEUWEN (GITAAR & SYNTHESIZER GITAAR) & GERO KORNER (PIJPORGEL)
MAASTRICHT, 22-25 OKTOBER 2009

TOELICHTING

1. *Dance to This – Joep van Leeuwen*

Componeren is het ordenen van muzikale klanken. Inspiratie en het onderbewuste spelen daarin een grote rol. Er zit echter ook een vakmatig element in, gewoon zakelijk het in de “goede volgorde zetten” van muzikale ideeën. Echter, voor een mooie melodie geldt dat niet. Die is er opeens, die laat zich niet vakmatig maken. Dit is het geval met *Dance to This*. Toen de melodie er eenmaal was, was het zaak de rest van het stuk zorgvuldig om deze melodie heen te bouwen. Het volgende

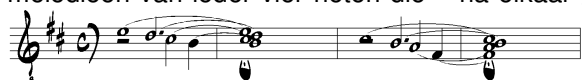
verloop ontstond. Na een kleine voorbereiding door orgel en gitaar verschijnt de melodie een aantal keer in C-groot. Een modulatie brengt alles naar Ab-groot waar het orgel alleen de melodie nog eens laat horen. Via een unisono wordt teruggemoduleerd naar C. Net als die toonsoort bereikt lijkt, zwenkt het geheel plotseling een halve toon boven de hoofdtoonsoort en beginnen de solos in Des.

1a. *Interlude I (Gitaar Synthesizer & Orgel) – Joep van Leeuwen & Gero Korner*

Muziek en instrumenten hebben altijd te doen met ruimte en die ruimte heeft weer een akoestiek. De verhouding tussen kerkorgel en ruimte is een heel intensieve. Het orgel staat namelijk op een vaste plaats en hoeft nooit in een andere ruimte te functioneren dan in die ruimte. Een orgel wordt zo gebouwd dat het prefect samenwerkt met de ruimte (in het ideale geval natuurlijk). De werking van een spelend orgel is zo groot dat men de ruimte waarin het orgel staat – veelal kerken – anders beleeft als het orgel speelt. Het lijkt alsof de klank de ruimte opnieuw vorm geeft. Het geluid van een orgel dringt in elke hoek van de kerk door, hard of zacht en de klank verandert de waarneming van de ruimte. In het componeren voor de bezetting kerkorgel/jazzgitaar heeft deze karakteristiek een rol gespeeld. Vooral in de drie *Interludes* met gitaarsynthesizer komt dit naar voren. De synth wordt vooral met abstracte geluiden ingezet. Echte melodieën of consonante harmonieën zijn er niet en op een fragmentarische *Dance Beat* ook geen duidelijke ritmen. De geluiden worden zowel door de snaren als door elektronische parameters gemanipuleerd en ontwikkelen zich in de ruimte. In dialoog hiermee zoekt het orgel naar registraties en stemvoeringen die zich aan deze synthetische geluiden kunnen aansluiten.

2. *Gentle Clash – Joep van Leeuwen*

Dit stuk heeft meerdere delen. Dat is in de jazz niet erg gebruikelijk. Daar wordt eerder met ééndelige (song)vormen gewerkt. Daarnaast is *Gentle Clash* impressionistisch van opzet. De kern van het stuk zijn twee melodieën van ieder vier noten die – na elkaar gespeeld - als melodie werken maar – tegelijkertijd gespeeld -

ook als akkoord dienst doen. Eerst klinken beide melodieën in gitaar en orgel in een vraag/antwoordspel en daarna komen de melodietonen als akkoorden terug in het orgel. De

akkoordtonen liggen zo kort op elkaar dat men niet zozeer van akkoord spreekt als wel van een cluster. De gitaar brengt het geheel in tempo met zeer impressionistische akkoorden. De gespeelde beat is recht, geen jazz swing. Het gaat om drie akkoorden maar elk van die akkoorden bestaat eigenlijk weer uit twee akkoorden, een mengklank.

Daarna introduceert het orgel een tweede hoofdmelodie over deze akkoorden en vervolgt dan met een improvisatie. Die eindigt tempoloos. Het tempo komt er dan weer in, deze keer door het orgel met de eerder genoemde clusters. Met een korte improvisatie en een herhaling van de tweede hoofdmelodie door de gitaar – dit keer met een lichte rock-achtige vervormd geluid – sluit het stuk af.

2a. *Interlude II (Gitaar Synthesizer & Orgel) - Joep van Leeuwen & Gero Korner*

3. *Shall We Beloved – Gero Körner*

Ook *Shall We Beloved* heeft een melodie waarvan een componist alleen maar kan hopen dat die in zijn hoofd opkomt. Het is een driekwartstuk geïnterpreteerd als *jazz waltz*. De eenvoud, pracht en kracht van de melodie staan haaks op de zwaar modulerende akkoorden en de onregelmatigheid van de vorm. Veel muziek is symmetrisch van opbouw. Dit stuk probeert de improvisator op het foute been te krijgen met passages van 13 en 14 maten. De melodie lijkt te zijn weggelopen uit een vroegere periode en lijkt voor het orgel gemaakt. Tijdens de repetities hebben we dit stuk voor de grap wel *Renaissance Jazz* genoemd©.

4. *Three Part Jazz Fugue – Joep van Leeuwen*

Kerkorgel en fuga horen bij elkaar. Minder bekend is dat de jazz ook een traditie heeft met de fuga, de jazzfuga dan. Wanneer de eerste jazzfuga ooit geschreven is, is niet duidelijk maar het moet begin jaren vijftiger van de vorige eeuw zijn geweest. De fuga's van John Lewis voor het Modern Jazz Quartet schreef zijn beroemd. De

eerste die hij componeerde heette *Vendome*. Het grote verschil met fuga's uit de gecomponeerde/klassieke muziek is dat in de jazzfuga's geïmproviseerde delen zitten. *Three Part Jazz Fugue* is een driestemmige fuga. De eerste inzet is een melodie van acht maten in D-groot. De twee volgende inzetten zijn in E en Fis groot. De improvisaties volgen die drie toonsoorten en de harmonische onderbouwing van de inzetten.

5. *Johnny B.'s Good – Joep van Leeuwen*

J.S. Bach en het kerkorgel zijn zeer nauw verbonden. Dit stuk is voor een deel gebaseerd op de eerste drie tonen van één van de beroemdste orgelstukken van Bach. De hele Bach frase is als citaat in dit stuk opgenomen. U zult het herkennen en zo niet.....dient u zich te schamen☺.

Wat in essentie in dit stuk geprobeerd wordt is het pijporgel in een shuffle funkritmiek te laten spelen. De titel van het stuk is afgeleid van een beroemde Rock & Roll song.

6. *Moonrise - Gero Korner*

Een power chord is een term uit de rockmuziek. Het is een gitaarakkoord dat bestaat uit de grondtoon en kwint (en eventueel de grondtoon daarboven). Dit geeft een zeer krachtig effect. Dit akkoord is het uitgangspunt voor deze compositie. De powerchords van deze compositie zijn zeer bewegelijk en zoeken verschillende toonsoorten op. Daarnaast doorloopt het thema verschillende maatsoorten zoals 3/4, 4/4 en 5/4. Alleen het orgel improviseert in dit stuk. De gitaar begeleidt met de powerchords maar ten dele ook met abstracte synthesizer geluiden.

6a. *Interlude III (Gitaar Synthesizer & Orgel) - Joep van Leeuwen & Gero Korner*

7. *Where, Oh Where – Joep van Leeuwen*

Dit stuk heeft meerdere delen. Het begint als een ballade en maakt gebruik van het gitaareffect om losse snaren te mengen met ingedrukte snaren. Het orgel speelt een zeer rustige gedragen melodie. Na een rubato orgeltussenspel komt het stuk in een swing tempo terecht met een kort thema waarna beide instrumenten vrij zijn te improviseren. De solo's lopen over in wat in de Jazz en *chase chorus* wordt genoemd: beide solisten wisselen elkaar om de vier of acht maten af met improvisaties. Ter afsluiting komt het langzame tempo weer even terug. De melodie en akkoorden lijken weer te vragen: *Waar, waar toch?*

8. *And Then Some – Joep van Leeuwen*

Dit is een lang stuk voor gitaarsynthesizer en kerkorgel. Het is gebaseerd op twee intervallen met vier noten. Die kunnen melodisch ingezet worden maar ook als harmonie. De solisten dienen zich in hun improvisaties te beperken tot deze 4 noten. (Hoewel de jazzpolitie zeker een gedoogbeleid zal toepassen als hiervan afgeweken wordt☺).

De improvisaties bestaan uit én ritmische variaties én manipulaties van het geluid van de vier tonen, op het orgel door veranderingen in de registratie en op de synth door de verschillende geluidsparemeters, oscillatoren, filters, etc. te veranderen.

9. *Who's on First? – Joep van Leeuwen*

Dit is een imitatorisch stuk. Een driematig melodietje in de gitaar wordt direct in maat drie al door het orgel geïmiteerd terwijl de gitaar tijdens deze imitatie een tegenstemmetje introduceert dat dissonant wordt uitgewerkt. De rest van het thema zijn variaties op dit vraag en antwoordspel. De melodietjes en

begeleidingsakkoorden komen vaak op zwakke maatdelen als tel vier en twee. Dit, het hoge tempo en de vrije improvisatie maken dit een moeilijk stuk om te spelen. We hebben het op het einde van het programma gezet in de hoop goed warm gespeeld zijn.

“Dank-jullie-wel”:

Voor: Wilma Heystek van Jazz Promenade/Jazz Maastricht vanwege de organisatie en meedenken, naar Bert Gijselaers vanwege sponsoring op het cruciale ogenblik in de productie, organisten Hans Leenders en Remy Syrier vanwege adviezen en mijn gitaarstudenten Hoshin Ahn (KP), Sven Gotzen (Du) en Guido Diefenbach (Du) wgens hand-en-spandiensten.

Joep van Leeuwen,

Oktober 2009